

پایه یازدهم

مادر برای بیست چهار افنیام

شادی کاریان

درسنامه | سؤال‌های امتحانی با پاسخ تشریحی | امتحان نهایی

درسنامه‌های کامل با بیان نکات کلیدی برای یادگیری بهتر مفاهیم و نکات مهم کتاب درسی

ارائه نکات مفهومی برای درک بهتر محتوای کتاب درسی

شامل سؤال‌های امتحانی متنوع با پوشش خط به خط کتاب درسی به همراه پاسخ‌نامه تشریحی

به همراه سؤال‌های دشوار برای پوشش سؤالات دشوار احتمالی در امتحان نهایی

امتحان‌های نوبت اول و دوم

به همراه یک جلد ضمیمه رایگان شامل مرور به سبک عبارت‌های درست و نادرست

Jet Questions

سؤال‌های پیشرو
برای بیست گرفتن

مقدمه ناشر

همین پریشب، در مرز جغرافیای سیاسی ایران و عراق (استان کرمانشاه از ایران و استان سلیمانیه از عراق)، جغرافیای طبیعی بدون توجه به جغرافیای سیاسی لرزید: ۷/۲ ریشتر!

نمی‌خوام حرفای احساسی بزنم. هممون به اندازه کافی با احساس هستیم. بهتره یه کم منطقی‌تر به موضوع نگاه کنیم. اول این خبرها رو بخونید (اینا رو از لابه‌لای خبرای امروز بیرون کشیدم):

(۱) نشنال ژئوگرافی: زلزله مرز ایران و عراق، مرگبارترین زلزله سال ۲۰۱۷ بود.

(۲) ۱۱ هزار خانه روستایی و ۴۵۰۰ مسکن شهری خراب شد.

(۳) تا این لحظه در استان کرمانشاه ۴۳۰ مجوز دفن کشته‌های زلزله صادر شده و پیش‌بینی می‌شه ۱۵۰ نفر بدون مجوز دفن شدن.

(۴) تعداد کشته‌های استان سلیمانیه عراق کم‌تر از ۱۰ نفر!

حالا یک کلمه سؤال: چرا؟

مگه علمای جغرافیای طبیعی خودمون نمی‌گن ایران روی گسل‌های فعال قرار داره؟ مگه ما نمی‌دونیم هر لحظه ممکنه یه جای ایرانمون بلرزه؟ چرا جدی نمی‌گیریم؟

به قول دوستانمون مولوی:

دانی که چرا دار مکافات شدیم؟ ناکرده گنه، چنین مجازات شدیم؟

گشتیم خرد، دار زدیم دانش را در بند و اسیر صد خرافات شدیم

لطفاً، لطفاً، لطفاً کتاب بخونیم و علم رو جدی بگیریم. جغرافیا، تاریخ، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و ... بخونیم و باور کنیم اگه نخونیم جونمون به خطر می‌افته ...

در مورد این کتاب هم باید بگم خانم کاریان یکی از آدماییه که دغدغه علم داره و این کتاب رو با همه وسواس‌ها و دغدغه‌هاش نوشته. از ایشون به خاطر وقتی که برای تألیف این کتاب گذاشتن ممنونیم.

از خانم طاهری و آقای بیگی که در واحد تألیف پیگیر به ثمر نشستن این کتاب بودن هم متشکریم. از همکاران خوبمون در واحد تولید خیلی‌سبز که علی‌الخصوص برای این کتاب زحمت زیادی کشیدن ممنونیم.

خدا کنه هیچ‌وقت جغرافیای خاطرتون نلرزه

مقدمه مؤلف

سلام!

در یکی از روزهای مردادماه سال ۱۳۹۶ کتاب جغرافیای یازدهم را ورق می‌زدیم و با خود فکر می‌کردم دوستان من که در سال گذشته همراهم بودند چه قدر با مطالب پایه در این علم آشنایی دارند؟

شک ندارم و مغرورم به سواد جغرافیایی همه عزیزانم که می‌دانند جغرافیا چیزی جز درک ارتباط متقابل انسان و محیط با هدف بهتر زیستن نیست! دختران و پسران خوبم! سعی کردم کتاب جدیدالتألیف جغرافیا را با نگارشی بنویسم که از محتوای درسی کتاب خارج نشده باشم و مطلب را به درازا هم نکشم! تا عزیزانم را زیاد خسته نکنم!

قبل از خواندن محتوای کتاب به چند نکته باید توجه داشته باشیم!

(۱) به علامت و نشانه که در نوشته‌های کتاب به وفور یافت می‌شود خوب توجه کنید و بدانید مطالب پراهمیت را با این نشانه‌ها و نمادها بیان کرده‌ام.

(۲) از نماد غافل نشین که علاوه بر حرف‌های خودمانی، نکات مهمی را که خسته‌کننده بود، با زبان ساده‌تر در این قالب نوشته‌ام! این مجموعه حاوی دو سری آزمون نیم‌سال اول و چهار سری آزمون نیم‌سال دوم است که از ارزش سؤالی و علمی خوبی برخوردار می‌باشد. اما از شما دختران خوب و پسران باوقارم درخواست می‌کنم حتماً سؤالات امتحانی که در انتهای هر درس فقط با یاد شما نوشته‌ام را نیز مطالعه کنید چون خطبه‌خط کتاب را به شکل سؤال درآورده‌ام!

(۳) هواستون باشه، سؤال‌های با علامت سفت‌ترین سؤال‌های هر بخش، آگه به کم‌تر از ۲۰ راضی نمی‌شی، بعد از تسلط روی سؤال‌های ریگه، برو سراغ اون‌ها.

راستی! در انتهای کتاب برای مرور سریع، خلاصه درس‌ها نیز اضافه شده است.

عزیزانم! تمام شکل‌ها و نمودارهای کتاب را با تفسیر مربوط به آن‌ها در محتوا قرار دادیم تا شما بهره لازم را ببرین! حتماً خوب می‌دونین تنها چیزی که باعث می‌شه این مسیر رو ادامه بدم اول خرسندی شما و بعد نمره‌های خوبتونه! که خستگی چندماهه رو از تن من درمیاره ان‌شاءالله.

خدایا! همیشه همراه عزیزانم باش ای تنها تکیه‌گاهمان.

آمین یا رب العالمین

بیست و ششم شهریورماه ۱۳۹۶

شادی کاربان

فصل سوم: نواحی انسانی

۵۲ درس ششم: نواحی فرهنگی

۵۶ سؤال‌های امتحانی

۵۹ درس هفتم: نواحی اقتصادی (کشاورزی و ...)

۶۴ سؤال‌های امتحانی

۶۸ درس هشتم: نواحی اقتصادی (تجارت و ...)

۷۲ سؤال‌های امتحانی

فصل چهارم: نواحی سیاسی

۷۵ درس نهم: معنا و مفهوم ناحیه سیاسی

۷۸ سؤال‌های امتحانی

۸۰ درس دهم: کشور، یک ناحیه سیاسی

۸۷ سؤال‌های امتحانی

۹۰ درس یازدهم: ژئوپلیتیک

۹۵ سؤال‌های امتحانی

فصل اول: ناحیه چیست

۷ درس اول: معنا و مفهوم ناحیه

۹ سؤال‌های امتحانی

۱۱ درس دوم: انسان و ناحیه

۱۵ سؤال‌های امتحانی

فصل دوم: نواحی طبیعی

۱۷ درس سوم: نواحی آب‌وهوایی

۲۶ سؤال‌های امتحانی

۳۱ درس چهارم: ناهمواری‌ها و اشکال زمین

۴۰ سؤال‌های امتحانی

۴۴ درس پنجم: نواحی زیستی

۴۹ سؤال‌های امتحانی

مشاوره شب امتحان

۹۸

خلاصه درس‌ها

۹۹

نمونه امتحان نیم‌سال اول

۱۰۵

پاسخ‌نامه امتحان نیم‌سال اول

۱۱۰

نمونه امتحان نیم‌سال دوم

۱۱۴

پاسخ‌نامه امتحان نیم‌سال دوم

۱۲۳

نمونه امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳

۱۲۹

پاسخ‌نامه نمونه امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳

۱۳۲

دوستان خوبم!

درس اول کتاب جغرافیای یازدهم را با یادآوری مفهوم دانش جغرافیا آغاز می‌کنم، هر چند مطمئن هستم همه شما با نقش کلیدی این علم به خوبی آشنا هستید.

«جغرافیا به بررسی ارتباط متقابل انسان و محیط به منظور بهبود زندگی بشر می‌پردازد.» به همین دلیل است که جغرافی‌دانان معتقدند که انسان باید برای رفع نیاز از محیط پیرامون استفاده کند.

در کتاب جغرافیای دهم از این مطلب به عنوان دید ترکیبی (کل‌نگری) یاد کردیم و آموختیم که شناخت ویژگی‌های هر پدیده و درک ارتباط میان اجزای آن سبب می‌شود تا انسان بتواند نیازهایش را تأمین کند و با درک ظرفیت‌ها و توان‌های محیطی از بهره‌برداری‌های سودجویانه جلوگیری نماید. در درس اول این کتاب با موضوعات زیر بهتر آشنا می‌شویم:

- معنا و مفهوم ناحیه
- ویژگی‌های ناحیه
- مفهوم ناحیه‌بندی
- معیارهای ناحیه‌بندی

بچه‌ها! تصمیم گرفتیم درس اول این کتاب رو به شکل دیگه‌ای بنویسیم، به همین دلیل به همراهی شما احتیاج داریم.

اول با هم یک نفس عمیق بکشیم بعد پشیم‌هامونو ببندیم و به یک سفر خیالی کوتاه بریم!

مقصد: شهرستان پالوس (استان مازندران)

مسیر: پاده کرج - پالوس

همراهان سفر: جغرافی‌دانان پایه یازدهم با نام مستعار دوستان من / بچه‌ها

وسیله نقلیه: اتوبوس VIP

آقای راننده لطفاً حرکت نکنین! تا دوستان من از پنجره‌های اتوبوس ابتدای پاده کرج - پالوس رو خوب ببینن!

الا بچه‌ها! هر چیزی رو که دیدین برای من تعریف کنین! توقف بعدی ما، سد کرج خواهد بود. مه‌درآ همه‌ها رو خوب ببینین و به من بگین که چی دیدین؟!

چند توقف کوتاه دیگه و ... بالاخره رسیدیم به شهرستان پالوس!

لطفاً پیاده بشین و فوب فوب نگاه کنین و ...!

یک لحظه صبر کنین! راستی چرا اظهار نظر اتون مثل هم نبود؟ بعضی از بچه‌ها، چیزی رو دیده‌بودن که من به اونا توجه نکرده بودم!

آفرین به همگی و فسته نباشین!!!

● جغرافی‌دانان، جست‌وجوگر هستند و به پیرامونشان خوب نگاه می‌کنند تا بتوانند به ارتباط میان اجزاء در پدیده‌ها پی ببرند و شباهت و تفاوت‌ها را در سطح زمین بشناسند.

● مفهوم ناحیه از مفاهیم اصلی در دانش جغرافیا است که شما در سفر به چالوس با بعضی از انواع آن آشنا شده‌اید. ما، در این سفر کوتاه، نواحی مختلف سطح زمین را مشاهده کردیم و توانستیم آن‌ها را با هم مقایسه کنیم و به شباهت‌ها و تفاوت‌های آن‌ها پی ببریم.

ناحیه

مفهوم ناحیه

به بخشی از سطح زمین گفته می‌شود که از نظر ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، انسانی) وحدت و همگونی خاصی داشته باشد و از همین جهات (طبیعی، انسانی) با بخش‌های مجاور خود متفاوت باشد.

☺ مسافرت به چالوس رو که فراموش نکردین! تفاوتی که ما در سفر دیدیم، مفهوم ناحیه رو نشون می‌ده.

ویژگی‌های ناحیه

❶ وحدت و همگونی نسبی میان عناصر طبیعی و یا انسانی، (وحدت‌یابی) در هر ناحیه است.

❷ هر ناحیه با ناحیه مجاور خود متفاوت است.

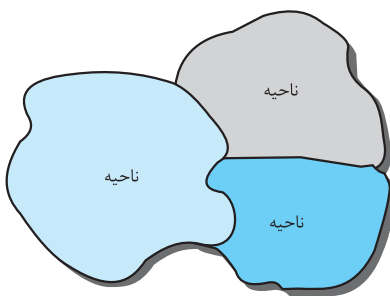
❸ ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی در عناصر طبیعی و یا انسانی درون هر ناحیه است.

ناحیه‌بندی

مفهوم ناحیه‌بندی

ناحیه‌بندی عملی است که جغرافی‌دانان انجام می‌دهند؛ بنابراین کاری، صرفاً جغرافیایی است و براساس آن سرزمین وسیعی را با توجه به وحدت و همگونی نسبی میان عناصر طبیعی و انسانی به واحدهای جغرافیایی کوچک‌تر به نام ناحیه تقسیم می‌کنند. طوری که هر ناحیه با ناحیه مجاور خود تفاوت داشته باشد.

☺ به شکل مقابل فوب نگاه کنین، دقیقاً مفهوم ناحیه‌بندی رو نشون می‌ده!

پرسش و پاسخ

❶ چرا جغرافی‌دانان سطح زمین را به نواحی کوچک‌تر تقسیم می‌کنند؟

الف) شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف

ب) علمی‌تر کردن مطالعات و تحقیقات درباره مکان‌ها

پ) توانایی برنامه‌ریزی صحیح‌تر درباره مکان‌ها

❷ چرا ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است؟

پاسخ: زیرا انتخاب معیارهای ناحیه‌بندی براساس طرز تفکر جغرافی‌دانان صورت می‌گیرد و به هدف او از مطالعه و تحقیق بستگی دارد.

معیارهای ناحیه‌بندی

جغرافی‌دانان از میان معیارهای طبیعی و انسانی یک و یا چند معیار را در نظر می‌گیرند و با توجه به این معیارها مرزهای هر ناحیه را بر روی نقشه رسم می‌کنند.

☺ یادتون باشه! امکان ناحیه‌بندی در سطح زمین وجود نداره چون طرز تفکر جغرافی‌دان‌ها متفاوت‌ه و ما با تنوع نواحی روبه‌رو هستیم!

الف) معیارهای مربوط به عوامل طبیعی

مثل: ناهمواری‌ها، آب‌وهوا، پوشش گیاهی، خاک و ...

ب) معیارهای مربوط به عوامل انسانی

مثل: زبان، دین، فرهنگ، نوع فعالیت‌های اقتصادی و ...

☺ به نقشه‌های صفحات ۵ تا ۹ کتاب درسی فوب توجه کنین.

☺ همراه صبورم نگران نباش، ما در کنارت فواهیم بود.

دانش‌آموزان عزیز، سؤال‌های با علامت سخت‌ترین سؤال‌های هر بخش، اگر به کمتر از ۲۰ دقیقه نمی‌شود، بعد از تسلط روی سؤال‌های دیگر، برو سراغ اون‌ها.

سؤال‌های امتحانی

- ۱- متن زیر را بخوانید و آن را از نظر علمی اصلاح نمایید.
«جغرافی‌دانان برای تعیین حدود یک ناحیه از یک معیار استفاده می‌نمایند و سپس با توجه به آن مرزهای هر ناحیه را بر روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی سطح زمین نمایش می‌دهند.»
- ۲- جاهای خالی را با عبارات مناسب کامل کنید.
(الف) امکان تجارت دریایی موجب به وجود آمدن شهری، با نقش در کنار دریا شده است.
(ب) جذب جمعیت زیاد، رونق فعالیت‌های مربوط به تجارت و گردشگری و حمل‌ونقل بار و مسافر موجب پدیدآمدن شده است.
(پ) در مطالعات جغرافیایی، جغرافی‌دانان به مطالعه شباهت‌ها و مکان‌ها می‌پردازند.
(ت) به مکان‌هایی که دارای ویژگی‌های مشابه طبیعی و انسانی هستند، می‌گویند.
- ۳- گزینه مناسب را انتخاب کنید.
(الف) کدام گزینه به ترتیب مرطوب‌ترین نواحی بارشی ایران را نشان می‌دهد؟
(۱) خزر غربی - کردستان - خزر شرقی
(۲) کردستان - خزر غربی - خزر شرقی
(۳) خزر غربی - خزر شرقی - کردستان
(۴) خزر شرقی - خزر غربی - کردستان
- (ب) ناحیه صنعتی رور (روهر) در کدام کشور اروپایی قرار دارد؟
(۱) جمهوری چک
(۲) آلمان
(۳) سوئد
(۴) انگلستان
- (پ) خاک حاصلخیز و غنی از مواد آلی و ریشه علفزارها، نام دارد.
(۱) ارگانیک
(۲) کریوزول
(۳) پودزول
(۴) چرنوزیوم
- ۴- با دیدن تصاویر زیر بیان کنید چه ارتباطی میان نوع فعالیت و شیوه زندگی انسان با محیط طبیعی وجود دارد؟

- ۵- اصطلاحات زیر را تعریف کنید.
(الف) ناحیه
(ب) ناحیه‌بندی
- ۶- ویژگی اصلی هر ناحیه جغرافیایی را بیان نمایید.
- ۷- چگونه می‌توان متوجه شد که یک ناحیه جغرافیایی به درجه‌ای بالا از همگونی و وحدت رسیده است؟
- ۸- هدف جغرافی‌دانان از ناحیه‌بندی را بیان کنید.
- ۹- چرا ناحیه‌بندی کاری صرفاً جغرافیایی است؟
- ۱۰- معمولاً جغرافی‌دانان از کدام معیارها در ناحیه‌بندی استفاده می‌کنند؟
- ۱۱- با توجه به اطلاعات خود از مفهوم زیست‌بوم (بیوم) به سؤالات زیر پاسخ دهید.
(الف) زیست‌بوم‌ها در کدام دسته از نواحی قرار می‌گیرند؟
(ب) چگونه می‌توان بیوم‌ها را از یکدیگر متمایز کرد؟
(پ) مهم‌ترین عامل تفاوت زیست‌بوم‌ها را ذکر کنید.
- ۱۲- بیان کنید چگونه پراکندگی ادیان مبنای ناحیه‌بندی در کشور هند است؟

پاسخ سؤال‌های امتحانی

۶- وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت‌یابی).

۷- زمانی که بتوان یک ناحیهٔ جغرافیایی را از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز کرد، طوری که با پیرامون خود کاملاً متفاوت باشد.

۸- با هدف شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی کردن مطالعات و تحقیقات دربارهٔ این مکان‌ها صورت می‌گیرد تا بتوان برای آن‌ها به طور صحیح برنامه‌ریزی کرد.

۹- زیرا انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به هدف مطالعه و تحقیق جغرافی‌دانان بستگی دارد.

۱۰- عوامل طبیعی مثل ناهمواری‌ها، آب‌وهوا، پوشش گیاهی، خاک و ... عوامل انسانی مثل جمعیت، اقوام، فرهنگ، زبان، دین، نوع فعالیت‌های اقتصادی و ...

۱۱- الف) نواحی طبیعی

ب) به سبب پوشش گیاهی و زندگی جانوری خاصی که دارند از بقیهٔ زیست‌بوم‌ها متمایز می‌شوند.

پ) آب‌وهوا

۱۲- هر دین تقریباً قلمرو جغرافیایی خاصی را در سرزمین هند اشغال کرده است.

۱- جغرافی‌دانان برای تعیین حدود یک ناحیه یک یا چند معیار به کار می‌گیرند. آن‌ها با توجه به این معیارها حدود یا مرزهای هر ناحیه را روی نقشه رسم می‌کنند و نواحی مختلف را روی نقشه نمایش می‌دهند.

۲- الف) بندری

ب) ساختمان‌های بلندمرتبه

پ) تفاوت‌های

ت) ناحیه

۳- الف) گزینهٔ «۳»

ب) گزینهٔ «۲»

پ) گزینهٔ «۴»

۴- نوع خانه‌ها و شکل سقف ساختمان‌ها با ریزش‌های جوی و نوع فعالیت اقتصادی ساکنان ناحیه، یعنی نگهداری دام و علوفه تناسب دارد.

۵- الف) بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، انسانی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد، به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.

ب) وقتی یک محیط جغرافیایی را براساس معیارهایی به واحدهای کوچک‌تر تقسیم می‌کنیم، به طوری که هر واحد با واحد مجاور تفاوت داشته باشد، در واقع ناحیه‌بندی کرده‌ایم.

شب امتحان مشاوره

سلام به همه دوستان خوبم

لطفاً برای آمادگی بیشتر در امتحان به چند نکته توجه کنید:

همان‌طور که در جدول بارم‌بندی مشاهده می‌کنید، در نیمسال دوم (پایانی) ۴ نمره سؤال از ۶ درس اول کتاب طراحی خواهد شد که به توصیه مؤلفین محترم کتاب و با رویکرد آشتی با دانش جغرافیا سعی بر این است تا معلومات و سواد شما عزیزان مورد ارزیابی قرار گیرد. مهارت‌های جغرافیایی که در انتهای بعضی از درس‌های کتاب درسی شما آورده شده است، با هدف توانمندسازی شما عزیزان طراحی شده که امیدوارم با همراهی دبیران گرامی و صرفاً در کلاس درس در این زمینه به فعالیت بپردازید. به شما توصیه می‌کنم از درس ۷ تا انتهای کتاب (پایان درس ۱۱) را با دقت و حوصله مطالعه کنید و سپس به مطالعه ۶ درس اول کتاب بپردازید. خلاصه درس‌های کتاب ما برای مطالعه درس‌های ۱ تا ۶ خیلی به شما کمک خواهد کرد. برای یادگیری مفاهیم از نقشه‌ها و تصاویر، که در این کتاب در اختیار شما قرار دادیم، به خوبی استفاده کنید. تعاریف اصطلاحات کتاب از ارزش بالایی در طراحی سؤال برخوردار هستند و باید با دقت به آن‌ها توجه کنید.

امیدوارم هر کجای ایران زیبايمان هستيد

روزگار را به آرامی سپری کنید.

بارم‌بندی ارزشیابی کتبی پایانی نوبت اول و دوم			
درس	بارم نوبت اول	درس	بارم نوبت دوم
درس اول	۲	درس ۱ تا ۶	۴ نمره
درس دوم	۲		
درس سوم	۴		
درس چهارم	۴		
درس پنجم	۴		
درس ششم	۴		
جمع	۲۰		
درس هفتم			۳
درس هشتم			۳/۵
درس نهم			۳
درس دهم			۳/۵
درس یازدهم			۳
جمع			۲۰

۱ معنا و مفهوم ناحیه

ناحیه بخشی از سطح زمین است که در آن ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگونی خاصی دارد؛ به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.

حواستان باشد:

تعریف نامیه که در بالا نوشته شد، خیلی مبهم است. هم به صورت تشریحی و هم به صورت درست و نادرست و یا به صورت پای فالی از شما پرسش خواهد شد.

ویژگی‌های ناحیه

۱ ویژگی اصلی هر ناحیه: وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است.

۲ هر ناحیه جغرافیایی از سایر بخش‌های پیرامون خود متفاوت است.

حواستان باشد:

ویژگی اصلی را باید به قاطر بسپارید.

زمانی که جغرافی‌دانان با توجه به معیارهای طبیعی و انسانی قلمرو وسیعی را به واحدهای جغرافیایی تقسیم می‌کنند، طوری که در آن‌ها پدیده‌ها با هم همگونی و وحدت داشته باشند، ناحیه‌بندی انجام شده است.

هدف از ناحیه‌بندی: شناخت بهتر و آسان‌تر مکان‌های مختلف و علمی‌تر کردن مطالعات و تحقیقات است.

مهم‌ترین معیارهای ناحیه‌بندی، معیارهای طبیعی و انسانی است.

۲ انسان و ناحیه

انسان و محیط، در ارتباط متقابل هستند و نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند و فقط تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها و محیط طبیعی نبوده بلکه از حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز تأثیر می‌پذیرند.

حواستان باشد:

مرز نواحی به راحتی تعیین نمی‌شود زیرا تحت تأثیر عوامل طبیعی و انسانی تغییر می‌کنند و تعیین مرز نواحی انسانی از طبیعی مشکل‌تر است.

هر ناحیه دارای مرکزی است که عوامل وحدت و همگونی در آن پررنگ‌تر است طوری که هر چه از کانون ناحیه به سمت اطراف حرکت می‌کنیم این عوامل کم‌رنگ‌تر می‌شوند.

کشورها، شهرها، استان‌ها، سازمان‌ها و اتحادیه‌های بین‌المللی از نواحی سیاسی هستند؛ زیرا یک نهاد آن‌ها را اداره می‌کند.

اما در این میان فقط کشورها، نواحی سیاسی مستقل هستند.

۳ نواحی آب و هوایی

به دلیل مایل بودن محور زمین، اشعه خورشید به نواحی استوایی عمود می‌تابد ولی هر چه به سمت قطب پیش می‌رویم، زاویه تابش مایل‌تر می‌شود، به همین دلیل، دما در سطح زمین یکسان نیست و به دلیل دریافت نامساوی خورشید در سطح زمین، سه منطقه گرم، سرد و معتدل به وجود آمده است.

● هوا دارای وزن است به همین دلیل به سطح زمین فشار وارد می‌کند، هوای گرم، فشار کم‌تری به سطح زمین وارد می‌کند، چون به سمت بالا صعود می‌کند ولی هوای سرد به دلیل سنگینی، فشار بیشتری به سطح زمین وارد می‌کند.

حواستان باشد:

به شکل‌های کتاب در ارتباط با فشار هوا فوب توجه کنید!

● به حجم وسیعی از هوا که دما و رطوبت در سطح افقی و طول صدها کیلومتر یکسان باشد، توده هوا می‌گویند و به مرز بین دو توده هوای مجاور، جبهه گفته می‌شود.

● کوین براساس دما، بارش و پوشش گیاهی ۵ نوع آب‌وهوا را در سطح زمین مشخص کرده است.

حواستان باشد:

این پنج نوع آب‌وهوا و علامت‌های اقتصادی و ویژگی‌های آن را براساس جدول کتاب فوب یاد بگیرید!

● وجود هوای مرطوب و عامل صعود، از شرایط تشکیل بارش هستند.

● براساس دما، بیابان‌ها به دو دسته گرم (که عمدتاً مجاور مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی هستند) و بیابان‌های سرد (که در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند) تقسیم می‌شوند. استقرار مرکز پرفشار جنب استوایی - دوری از منابع رطوبت - شکل و جهت ناهمواری‌ها از علل ایجاد بیابان هستند.

۴ ناهمواری‌ها و اشکال زمین

به سرزمین‌های مرتفع و نسبتاً هموار که در کوهستان‌ها محصور بوده و کناره‌های آن‌ها با شیب تند به نواحی پست متصل می‌شود، فلات می‌گویند و به ناهمواری برجسته و مرتفعی که معمولاً دامنه‌های تند و قلّه برجسته دارد، کوه گفته می‌شود و به سرزمین‌های پست و نسبتاً هموار که در میان کوه‌ها یا در کنار سواحل و یا در میان فلات‌ها قرار دارند، دشت می‌گویند.

حواستان باشد:

عوامل درونی (پهن‌فروگی‌ها، گسل‌ها و ...) و عوامل بیرونی (فرسایش، هوازگی) در شکل‌گیری ناهمواری‌ها دقالت دارند.

فرسایش در سه مرحله سبب تغییر شکل ناهمواری‌ها می‌شود:

۱) تخریب ۲) حمل ۳) رسوب‌گذاری

● آب‌های جاری، یخچال‌ها، امواج دریا و باد از عوامل حمل مواد هستند.

آب‌ها می‌توانند مواد را به شکل محلول، مخلوط معلق، جهشی، غلتان حمل نمایند.

اگر در مسیر حرکت آب‌های جاری، سنگ‌های آهکی یا گچی وجود داشته باشند. آب‌های جاری می‌توانند با حل کردن این قبیل سنگ‌ها، پدیده‌های فرسایشی (آشکال کارستی) مثل غارها و چشمه‌های طبیعی را به وجود آورند.

به سنگ‌ها و رسوباتی که یخچال‌ها با خود حمل می‌کنند، مورن یا یخرفت می‌گویند.

در بیابان‌ها به دلیل وجود آب‌وهوای خشک، وزش باد شدید و خاک نرم و فقر پوشش گیاهی، باد عامل مهم فرسایش است.

در بیابان و در سواحل اشکال فرسایشی دیده می‌شوند.

در بیابان: اشکال فرسایش کاوشی مثل: دشت ریگی، چاله‌های بادی، کلوت، گرز دیو و اشکال فرسایش تراکمی مثل: تلماسه و برخان

و در ساحل: اشکال فرسایش کاوشی مثل: حفره، شکاف، طاق دریایی و ستون‌های سنگی و اشکال فرسایش تراکمی مثل: زبانه ماسه‌ای، آب‌سنگ‌های مرجانی، باتلاق دیده می‌شود.

حواستان باشد:

این اسامی را باید فوب یاد بگیرید و بدانید که جزء کدام نوع فرسایش هستند.

۵ نواحی زیستی

به ارتباط میان بخش زنده و غیرزنده، بوم‌سازگان می‌گویند و زیست‌بوم از تعدادی بوم‌سازگان تشکیل شده است.

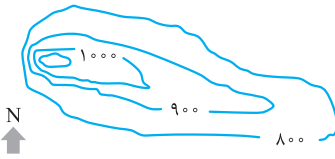
وایتکر با توجه به بارش و دما، زیست‌بوم‌ها را طبقه‌بندی کرده است.

● امروزه با استفاده از روش‌های جدید مثل میزان تولید ماده آلی و سرعت رشد گیاهان، زیست‌بوم‌ها را طبقه‌بندی می‌کنند.

هر چه سرعت رشد پوشش گیاهی در یک ناحیه بیشتر باشد، میزان تولید ماده آلی نیز بیشتر است.

● عواملی مثل آب‌وهوا، خاک، نوع ناهمواری‌ها و ارتفاعات در پراکندگی پوشش گیاهی و زندگی جانوری نواحی، تأثیر می‌گذارند.

شماره	جغرافیا ۲	رشته: ادبیات و علوم انسانی	نمونه امتحان نیم سال دوم - خرداد ۱۴۰۳
ردیف	kheilisabz.com	مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	امتحان شماره ۵
۱			عبارت‌های درست و نادرست را مشخص کنید. الف) تعیین مرز نواحی زیست‌بوم، راحت‌تر از مرز نواحی قومی و زبانی است. ب) گرم‌ترین نواحی جهان در مجاورت خط استوا قرار دارند. پ) درهٔ سیلیکون قلب صنایع فضای مجازی جهان است. ت) وظیفهٔ ادارهٔ امور سرزمین و جمعیت بر عهدهٔ ملت است.
۱			عبارت مناسب را از داخل پرانتز (کمانک) انتخاب کنید. الف) وقتی پوسیدگی میوه‌ها باعث تغییرات شیمیایی در سنگ‌ها شود، این نوع هوازدگی (زیستی - شیمیایی) است. ب) عبارت «امروز هوا آفتابی است.» توصیف (آب‌وهوا - هوا) است. پ) در بین عناصر فرهنگی، (دین - زبان) نقش مهمی در خلق چشم‌اندازهای فرهنگی دارد. ت) استخراج معدن از فعالیت‌های اقتصادی (نوع اول - نوع دوم) به شمار می‌رود.
۱			گزینهٔ مناسب را انتخاب کنید. الف) «خاک چرنوبیل، پراکندگی صنایع و ویژگی‌های بارشی» به ترتیب جزء کدام دسته از معیارهای ناحیه‌بندی محسوب می‌شوند؟ (۱) طبیعی، طبیعی، انسانی (۲) طبیعی، انسانی، طبیعی (۳) انسانی، انسانی، طبیعی (۴) طبیعی، انسانی، انسانی ب) کدام گزینه نشان می‌دهد «نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند»؟ (۱) بازارهای شناور بانکوک (۲) استفاده از صفحات خورشیدی در سمنان (۳) صید ماهی در فیلیپین (۴) جزایر مصنوعی امارات متحدهٔ عربی در خلیج فارس پ) کدام گزینه دلیل مناسبی برای عبارت زیر است؟ «بیماری کرونا در چین شیوع یافت، اما به تدریج شمار مبتلایان به این بیماری در کشورهای مختلف قاره‌های آسیا، اروپا، آمریکا و ... بیشتر شد.» (۱) خلق چشم‌انداز (۲) پخش یا انتشار (۳) تقسیم‌بندی نواحی (۴) فرایند یکسان‌سازی ت) کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب از اشکال فرسایش <u>کاوشی</u> و <u>تراکمی</u> هستند؟ (۱) گرز دیو - کلوت (۲) کلوت - چاله‌های بادی (۳) یاردانگ - تلماسه (۴) برخان - رگ
۰/۷۵			در جای خالی عبارت مناسب را بنویسید. الف) انتخاب معیارها و ملاک‌ها برای تعیین حدود یک ناحیه، به و تحقیق جغرافی‌دان بستگی دارد. ب) پارک‌های علم و فناوری معمولاً در نزدیکی قطب‌های ایجاد می‌شوند. پ) روابط بین‌المللی و رفتار کشورها با یکدیگر از میزان آن‌ها تأثیر می‌پذیرد.
۰/۵			متن زیر دربردارندهٔ دو مفهوم نادرست است. آن‌ها را پیدا کنید و در پاسخ‌برگ بنویسید. کشورهای اتحادیهٔ اروپا در امور سیاست داخلی، کشاورزی، تجارت و محیط زیست از اصول و شیوه‌های مشترکی پیروی می‌کنند. هم‌چنین برای تسهیل رفت‌وآمد مردم به برخی کشورهای عضو، بر طبق پیمان نفتا اخذ روادید لغو شده است.
۰/۵			ادامهٔ عبارت زیر را بنویسید. «از نظر کارشناسان محیط زیست، در کشت تک‌محصولی، به دلیل این‌که مزارع سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند، خطر»

۷	نظریه‌های ستون A کدام‌یک از اتفاقات ستون B را توجیه می‌کنند؟ (یک عبارت اضافی است).	۰/۷۵
	ستون A الف) فضای حیاتی – راتزل ب) هارتلند – مکیندر پ) قدرت دریایی – ماهان ستون B ۱- سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان در جنگ جهانی اول و دوم ۲- تشکیل سازمان ملل ۳- حمله عراق به کویت ۴- تبدیل انگلستان به قدرت جهانی	
۸	به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. الف) چرا زبان‌های چینی و اسپانیایی از پرمتکلم‌ترین زبان‌های دنیا محسوب می‌شوند؟ ب) مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده سواحل را بنویسید. پ) چه مزایایی برای ورود اتباع خارجی به مناطق آزاد تجاری وجود دارد؟ ت) دو مورد از تلاش‌های ایران برای تبدیل‌شدن به قدرت دریایی را بنویسید. ث) چرا کشورهای سرمایه‌داری بعد از جنگ جهانی دوم به مرحله صدور سرمایه وارد شدند؟ ج) منابع انرژی و معدنی یک کشور، در چه صورتی عامل کاهش قدرت ملی می‌شود؟	۳
۹	با توجه به توضیح داده‌شده، نوع بارش را مشخص کنید. الف) صعود هوای مرطوب بر اثر گرم‌شدن و ایجاد بارش‌های بهاری: ب) بارندگی ناشی از برخورد توده‌های هوا:	۰/۵
۱۰	جغرافیای سیاسی را تعریف کنید.	۰/۷۵
۱۱	سه مورد از ویژگی‌های کشاورزی تجاری را بنویسید.	۰/۷۵
۱۲	کشورها برای کاهش تأثیرات منفی تجارت خارجی (کسری تجاری – موازنه منفی تجاری) چه اقداماتی را انجام می‌دهند؟ (سه مورد)	۰/۷۵
۱۳	با توجه به ارکان ناحیه سیاسی به سؤال زیر پاسخ دهید. چرا بخش و شهرستان ناحیه سیاسی محسوب می‌شوند؟	۰/۷۵
۱۴	کدام‌یک از عبارات «تأثیر فضای جغرافیایی بر سیاست» و کدام‌یک «تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی بر فضای جغرافیایی» است؟ الف) احداث تونل مانش: ب) رقابت کشورهای استعمارگر برای دستیابی بر منطقه خلیج فارس:	۰/۵
۱۵	دانش‌آموزی از دامنه کوهی که دارای پوشش گیاهی است، به ارتفاع ۲۵۰۰ متری صعود کرد. در تعداد گونه‌ها و قد گیاهان چه تغییراتی مشاهده می‌کند؟	۰/۵
۱۶	با توجه به «تقسیم‌بندی انواع مرزها از نظر پیدایش و شکل‌گیری» هر یک از عبارات زیر، کدام نوع مرز را توصیف می‌کنند؟ الف) از زمان‌های قدیم در نواحی خالی از سکنه ترسیم شده‌اند: ب) در تعیین این مرزها شرایط فرهنگی در نظر گرفته نشده است: پ) با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی تعیین شده‌اند:	۰/۷۵
۱۷	با توجه به نقشه توپوگرافی روبه‌رو به سؤالات پاسخ دهید. الف) چه نوع ناهمواری را نشان می‌دهد؟ ب) شیب در کدام جهت جغرافیایی بیشتر است؟	۰/۵
		
۱۸	چرا شرکت‌های چندملیتی به به سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر علاقه‌مند هستند؟ (دو مورد)	۱
۱۹	دو مورد از ویژگی‌های صنایع نو را بنویسید.	۱

۲۰

روی مدل «نظریه مرکز – پیرامون»، جاهای مشخص شده را با کلمات مناسب پر کنید.

(الف)

(ب)

(پ)

۱

متن زیر را بخوانید و به سؤالات زیر پاسخ دهید.

لوئیز در یکی از کشورهای آمریکای جنوبی زندگی می‌کند. فاصله شمالی‌ترین نقطه تا جنوبی‌ترین نقطه کشورش بیش از ۲۲۰۰ کیلومتر و غربی‌ترین تا شرقی‌ترین نقاط کشورش ۲۵۰ کیلومتر است. او برای دیدن احمد (دوست دوران دانشجویی‌اش) به کشوری در جنوب شرقی آسیا سفر کرد و جزایر متعدد این کشور را دید که با فاصله از هم قرار دارند.

(الف) شکل سرزمینی کشور احمد را بنویسید.

(ب) شکل سرزمینی کشور لوئیز را بنویسید.

(پ) معایب شکل سرزمینی کشور لوئیز را بنویسید.

۱

جاهای خالی را با استفاده از کلمات داده شده تکمیل کنید. (سه مورد اضافی است.)

«دوسطی – هماهنگ کننده – فرانسه – آذربایجان – کانادا – بخش اعظم تک ساخت – بخش اعظم فدرال»

نوع نظام سیاسی	تک ساخت	فدرال	ترکیبی
نظام قانون گذاری	متمرکز	«الف» ؟	«ب» ؟
کشور نمونه	«پ» ؟	استرالیا	«ت» ؟

۱

با توجه به تصاویر:

(الف) روش تعیین مرز رودخانه‌ای را در شکل (۱) مشخص کنید.

(ب) روش تعیین مرز رودخانه‌ای را در شکل (۲) مشخص کنید.

(پ) خط مرزی ایران و عراق در اروندرود، با کدام روش مشخص

شده است؟

(ت) مزیت این روش (روش تعیین مرز ایران و عراق در اروندرود) چیست؟

۲۰

جمع نمرات

موفق باشید

پاسخ‌نامه امتحان نیم‌سال دوم	رشته: ادبیات و علوم انسانی	جغرافیا ۲	شماره ۵
ردیف	امتحان شماره ۵	kheilisabz.com	نمره
۱	الف) درست پ) درست	ب) نادرست ت) نادرست (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۲	الف) زیستی پ) دین	ب) هوا ت) نوع اول (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۳	الف) گزینه «۲» (طبیعی، انسانی طبیعی) پ) گزینه «۲» (پخش و انتشار فضایی)	ب) گزینه «۴» (جزایر مصنوعی امارات متحده عربی) ت) گزینه «۳» (یاردانگ - تلماسه) (هر مورد ۰/۲۵)	۱
۴	الف) هدف مطالعه ب) صنعتی	پ) قدرت (هر مورد ۰/۲۵)	۰/۷۵
۵	کشورهای اتحادیه اروپا در امور سیاست (خارجی) (۰/۲۵)، کشاورزی، تجارت و محیط زیست از اصول و شیوه‌های مشترکی پیروی می‌کنند. هم‌چنین برای تسهیل رفت‌وآمد مردم به برخی کشورهای عضو، بر طبق پیمان (شنگن) (۰/۲۵) اخذ روادید لغو شده است.		۰/۵
۶	خطر فرسایش خاک (۰/۲۵) و ضعیف شدن خاک زیاد است. (۰/۲۵) نوشتن جمله پایین نیز نمره دارد. استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی (۰/۲۵) در این مزارع نیز به محیط زیست این نواحی آسیب می‌زند. (۰/۲۵)		۰/۵
۷	الف) ۳ (حمله عراق به کویت) پ) ۴ (تبدیل انگلستان به قدرت جهانی)	ب) ۱ (سیاست‌های جنگ‌طلبانه آلمان در جنگ جهانی اول و دوم)	۰/۷۵
۸	الف) چون جمعیت سخنگویان زبان چینی (مردم زردپوست آسیای شرقی مانند چین) زیاد است. (۰/۲۵) اسپانیایی به علت استعمارگری اسپانیا - گسترش این زبان در مستعمرات اسپانیا (۰/۲۵) ب) بالآمدن سطح آب دریا (۰/۲۵) و آلودگی (۰/۲۵) پ) اتباع خارجی بدون اخذ روادید (ویزا) از قبل، به مناطق آزاد یک کشور وارد می‌شوند. (۰/۵) ت) ساختن زیردریایی‌ها - و ناوشکن‌های چندمنظوره - حضور ناوگان ایران در آب‌های اقیانوس هند دو مورد از عبارات بالا برای جواب، کافی است. (هر عبارت ۰/۲۵) ث) بهره‌برداری از منابع سرزمین‌های دیگر (۰/۲۵) و جلوگیری از گسترش کمونیسم (۰/۲۵) ج) اگر اقتصاد کشوری وابسته به صادرات آن‌ها (مواد خام معدنی و انرژی) باشد. (۰/۲۵) برای قسمت (ج) نوشتن این عبارت نمره دارد: اگر این منابع در کشوری در جهت توسعه صنایع قرار نگیرد.		۳
۹	الف) همرفتی (۰/۲۵) ب) سیکلونی (جبهه‌ای) (۰/۲۵)		۰/۵
۱۰	جغرافیای سیاسی علم مطالعه کنش‌های متقابل (۰/۲۵) جغرافیا و سیاست است (۰/۲۵) و پیامدهای تأثیر این دو بر یکدیگر را تحلیل می‌کند. (۰/۲۵)		۰/۷۵
۱۱	تولید محصول به منظور فروش در بازارهای داخلی یا صادرات به کشورهای دیگر با هدف کسب سود، استفاده از فناوری‌های پیشرفته و ابزارآلاتی مانند تراکتور، کمباین، بذر اصلاح‌شده، به سرمایه بسیاری احتیاج دارد. میزان تولید محصول در آن زیاد است. سه مورد از عبارت‌هایی که زیرشان خط کشیده شده، برای جواب سؤال کافی است. (هر سه مورد صحیح ۰/۲۵)		۰/۷۵
۱۲	وضع تعرفه‌های گمرکی و مالیات بر کالاهای وارداتی، محدود یا ممنوع کردن واردات برخی کالاها در دوره‌های زمانی خاص، تشکیل اتحادیه‌های اقتصادی - تجاری منطقه‌ای و ایجاد مناطق آزاد تجاری سه مورد از عبارت‌های بالا برای جواب سؤال کافی است. (هر مورد ۰/۲۵)		۰/۷۵
۱۳	چون دارای قلمرو و فضای جغرافیایی (۰/۲۵)، سازه انسانی (جمعیت و روابط اجتماعی) (۰/۲۵) و نظام مدیریت هستند. (۰/۲۵)		۰/۷۵

۰/۵	۱۴	الف) تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی بر فضای جغرافیایی ب) تأثیر فضای جغرافیایی بر تصمیم‌گیری‌های سیاسی (هر مورد ۰/۲۵)
۰/۵	۱۵	هر چه ارتفاع افزایش می‌یابد، تعداد گونه‌ها کم‌تر (۰/۲۵)، قد یا بلندی گیاهان کوتاه‌تر می‌شود. (۰/۲۵)
۰/۷۵	۱۶	الف) پیش‌تاز (قبل از سکونت) (۰/۲۵) ب) مرزهای تطبیقی (۰/۲۵) ب) مرزهای تحمیلی (۰/۲۵)
۰/۵	۱۷	الف) کوه (قله) (۰/۲۵) ب) غرب (۰/۲۵)
۱	۱۸	با احداث کارخانه یا شرکت در کشورهای دیگر از منابع طبیعی آن نواحی استفاده می‌کنند. (۰/۵) از نیروی کار ارزان‌قیمت این نواحی بهره‌مند می‌شوند. (۰/۵) در کشورهای کم‌تر توسعه‌یافته صنعتی، نظام مالیاتی و بیمه کارگران، قوانین و مقررات زیست‌محیطی چندان جدی و سخت نیست (۰/۵)، فعالیت در این کشورها آسان‌تر و ارزان‌تر است. (۰/۵) دو مورد از عبارت‌های بالا برای جواب سؤال کافی است. (هر مورد ۰/۵)
۱	۱۹	- این صنایع عمدتاً بر محور فناوری پیشرفته و استفاده از متخصصان و محققان قرار دارند. (۰/۵) - پیشرفت آن‌ها بر مبنای نوآوری و رقابت است. (۰/۵) - این صنایع ناگزیر به برقراری ارتباط با فناوری‌های روز دنیا و صادرکردن کالاهای تولیدشده به کشورهای دیگر جهان‌اند. (۰/۵) دو مورد از عبارت‌های بالا جواب سؤال است. (هر مورد ۰/۵)
۱	۲۰	الف) نیمه‌پیرامون (۰/۲۵) ب) کالاهای مصرفی کارخانه‌ای - کالاهای ساخته‌شده صنعتی (۰/۲۵) (ذکر یک مورد کفایت می‌کند). پ) مواد اولیه و خام - نیروی کار ارزان - جذب افراد با استعداد و متخصص (مغزهای متفکر) (۰/۲۵) (ذکر یک مورد کفایت می‌کند). مصحح محترم: برای پاسخ‌های مشابه در قسمت (ب) و (پ) نمره تعلق گیرد.
۱	۲۱	الف) چندتکه - چندپاره (۰/۲۵) ب) طویل (۰/۲۵) پ) نظارت بر همه قسمت‌های کشور (۰/۲۵) و همچنین ایجاد خطوط ارتباطی با مشکل مواجه است. (۰/۲۵)
۱	۲۲	الف) دوسطحی (۰/۲۵) ب) بخش اعظم تک‌ساخت (۰/۲۵) پ) فرانسه (۰/۲۵) ت) آذربایجان (۰/۲۵)
۱	۲۳	الف) تالوگ (۰/۲۵) ب) خط منصف (۰/۲۵) پ) تالوگ (شکل ۱) (۰/۲۵) ت) هر دو کشور حق کشتیرانی در دو طرف تالوگ را دارند. (۰/۲۵)
۲۰		موفق باشید جمع نمرات